

Blijft slechthorendheid een veelvoorkomende beroepsziekte?

Slechthorendheid door lawaai staat als beroepsziekte in de top vijf bij het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten. Dat de huidige maatregelen onvoldoende werken, blijkt uit het feit dat slechthorendheid door lawaai op de werkplek c.q. beroepsslechthorendheid nog steeds te veel voorkomt (tabel 1). Tussen de 10 en 15% van de werkende bevolking wordt vandaag de dag nog steeds blootgesteld aan schadelijk geluid. Toch is er voldoende kennis beschikbaar waarmee beroepsslechthorendheid kan worden voorkomen. Die kennis is verzameld en in een multidisciplinaire richtlijn weergegeven in concrete handelingen voor de praktijk (zie vorig TBV-nummer, voor het achtergronddocument zie www.nvab-online.nl).

Het uitvoeren van een dergelijk gehoorbeschermingsprogramma vereist een attitude- en gedragsverandering van alle betrokkenen. Zowel werkgever als werknemer moeten zich eerst bewust worden van de risico's en zich vervolgens inzetten om een aantal zaken anders te gaan uitvoeren. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een verandering van werkwijzen of het dragen van gehoorbescherming, maar ook aan het systematisch doorlopen van de verbetercyclus en de controle op veilig werken. Bovendien is een structurele samenwerking tussen diverse arbo-professionals een essentiële voorwaarde. Wellicht is er door het ontbreken van een samenhangende aanpak nog geen dalende trend te zien van het aantal nieuwe gevallen.

In tabel 2 valt op dat naast de klassieke beroepen, zoals in de bouw, agrarische sector en industrie ook beroepen vermeld zijn waar niet zo gauw gedacht wordt aan het risico van beroepsgebonden gehoorschade. De muzieksector bijvoorbeeld is tegenwoordig zeer alert, wellicht geprikkeld door de uitspraak van de kantonrechter op 27 oktober 2003, zaak 196442 \ CV EXPL 00-4870 \ 80 DS: *'De werkgever van een symfonieorkest moet immateriële schade betalen aan cellist van dat orkest wegens gehoorstoornis. De gehoorafwij-*

king van betrokkene is suggestief voor schade door lawaai-blootstelling. Het is bekend dat musici werkzaam in een symfonieorkest blootstaan aan geluidsniveaus die gehoorbeschadiging kunnen veroorzaken. Bovendien bleek betrokkene al vanaf 1974 bij het orkest werkzaam te zijn als cellist. De gedaagde werkgever had haar zorgplicht verzaakt door onvoldoende bescherming te bieden aan betrokkene'. Zeer recent hebben zwembaden, verenigd binnen de recreatiesector, in het kader van een zogenoemd arbo-plusconvenant de handen ineen geslagen en een gezamenlijke aanpak voorgesteld. Mede een prikkel hiervoor is het signaal dat een bedrijfsarts en twee arbeidshygiënisten van ArboUnie hebben afgegeven. In negen zwembaden zijn 52 medewerkers onderzocht die meer dan 20 uur per week in het zwembad werkzaam waren gedurende meer dan 10 jaar. In 25% van de onderzochten bleek een geconstateerde gehoorafwijking te voldoen aan de criteria voor beroepsslechthorendheid (niet-gepubliceerde gegevens). Geluidmetingen wijzen uit dat kortstondige onbeschermd blootstelling aan evenementen zoals discozwemmen en aquajogging schadelijk zijn voor het gehoor. Het zal duidelijk zijn dat deze blootstelling niet alleen voor de zwembadmedewerkers een probleem is, maar ook voor het publiek, meestal jongeren. Het is niet verwonderlijk dat er jaarlijks 20.000 jongeren bijkomen met gehoorschade. Naast bezoek van muziek-evenementen zijn de moderne 'walkmans' (mp3-spelers, iPods) beruchte veroorzakers. Voor het ministerie van VWS aanleiding om met wettelijke maatregelen (begrenzers verplichten) en campagnes (voorlichting) deze aantallen terug te dringen.

GOEDE PRAKTIJKEN IN MUZIEK- EN RECREATIESECTOR

Deze signalen en ontwikkelingen leveren goede praktijken op in de muziek- en recreatiesector. Alle maatregelen hebben een wettelijke en een wetenschappelijke basis (zie www.gehoorenarbeid.nl).

Tabel 1

Meldingen van beroepsslechthorendheid in een aantal sectoren in 2002, 2003, 2004, 2005 en 2006

	2002	2003	2004	2005	2006
Bouwnijverheid	850	1009	980	1127	1097
Industrie	282	323	225	170	229
Overheid (inclusief defensie)	91	42	46	61	38
Vervoer, opslag en communicatie	16	18	42	54	28
Overig	89	114	84	86	88
Totaal	1328	1506	1377	1498	1480

Auteur:
Bas Sorgdrager,
bedrijfsarts

Tabel 2

Overzicht van sectoren en beroepen waar schadelijke lawaainiveaus gemeten zijn

Sectoren	Beroepen
Bouwnijverheid	Uitvoerende beroepen
Defensie	Militairen, zoals piloten, marechaussee, marinier, varend personeel
Politie	Executieve dienst, schietdocenten, hondentrainers, motorpolitie
Transport	Chauffeurs, monteurs
Industrie	Operators, technici, hout- en metaalbewerkers
Agrarische sector en natuurbeheer	Veehouders, loonwerkers, keurmeesters, veeartsen, bos- en plantsoenarbeiders
Muziek	Musici, diskjockeys, theatertechnici
Sport	Coureurs, fitnessstrainers
Gezondheidszorg	Technici, tandartsen
Welzijn	Kinderverzorgers, zweminstructeurs

Gestimuleerd door arboconvenanten hebben diverse branches maatregelen genomen ter preventie. Op www.orkestengehoor.nl staan voorbeelden van aanpak om de persoonsgebonden blootstelling aan schadelijk geluid terug te dringen. Diverse technische en organisatorische maatregelen staan beschreven, zoals repertoirekeuze, opstelling van de blazers ten opzichte van de strijkers. Door de blazers op te stellen op een verhoging zodat zij als het ware over de strijkers heen blazen, levert een reductie op van 6 dB blootstelling. Geluidschermen bijvoorbeeld kunnen een reductie opleveren van 6–9 dB.

In zwembaden zijn vergelijkbare maatregelen toegepast. Uiteraard begint preventie bij toepassing in nieuwbouwprojecten. Daarbij gaat het vooral om akoestische maatregelen, zoals gebruikte materialen en de vorm van wanden, maar ook aandacht voor attracties (waterpartijen). Slimme opstellingen voor toezichthouders hebben eveneens gunstige invloed op de persoonsgebonden geluidniveaus. In bestaande zwembaden zijn het vooral maatregelen van

organisatorische aard die de persoonsgebonden geluidniveaus moeten terugdringen (zie verder www.keep-it-cool.nl).

Als sluitstuk van een succesvol preventiebeleid is het consequent dragen van gehoorbescherming essentieel. De effectiviteit van de gehoorbeschermer neemt bijvoorbeeld met 65% af wanneer deze 10% van de tijd niet wordt gedragen. Controle op het gebruik, controle op het zogenoemde lekken van de dempers en intensieve voorlichting zijn onmisbare elementen in een gehoorbeschermingsprogramma. De waarneming in de Verenigde Staten dat naarmate een preventieprogramma het meest compleet wordt uitgevoerd, het dragen van beschermingsmiddelen verbetert, is een belangrijke ondersteuning voor een samenhangende aanpak.¹

LITERATUUR

1. Daniell WE, Swan SS, McDaniel MM, et al. Noise exposure and hearing loss prevention programmes after 20 years of regulations in the United States. *Occup Environ Med* 2006; 63: 343–351.

AGENDA

Voor meer cursussen en congressen, zie eerdere nummers van **TBV** en www.tbv-online.nl.

Maandag 4 juni Geneesmiddelen en werk: beïnvloeding van reacties. Leer hoe en welke geneesmiddelen het reactievermogen kunnen beïnvloeden. Welke inschatting van risico's kunt u maken, ook ten aanzien van juridische aspecten? En welke interventiemogelijkheden heeft u? Locatie: Utrecht. Inlichtingen: www.nspoh.nl, tel: 020-566 4949.

Woensdag 6 juni, 19 september en 3 oktober Branchemodule bedrijfsgezondheidszorg voor het Nederlandse basis- en voortgezet onderwijs. Ontdek de specifieke kenmerken van deze branche en leer hoe u hiermee, als professional, optimaal kunt omgaan. Locatie:

Nunspeet. Inlichtingen: www.nspoh.nl, tel: 020-566 4949.

Donderdag 7, 14 en 21 juni Functioneren met angst of depressie. Maak kennis met diagnostiek, behandeling en re-integratie bij angst en depressie. Leer de consequenties inschatten van angst en depressie voor het functioneren. Locatie: Utrecht. Inlichtingen: www.nspoh.nl, tel: 020-566 4949.

Woensdag 29 t/m vrijdag 31 augustus Summer-school voor geregistreerde bedrijfs- en verzekeringsartsen. Verwerf 21 uur accreditatie tijdens een intensief en nieuw, gevarieerd programma in een conferentieoord met avondsessies, gericht op zowel klinische, juridische als communicatieve onderwerpen, inclusief overnachting en diner. Locatie: Otterlo. Inlichtingen: